

## A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Török Ferenc Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Török Ferenc ügyvéd által képviselt felperesnek - a dr. Túri Edit ügyvéd által képviselt Szentendre Város Önkormányzata (2000 Szentendre, Városház tér 2.) alperes ellen **kártérítés** iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2007. november 27-én meghozott 7.G.24.757/2004/42. számú ítélete ellen az alperes 43. és 45. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

### Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja, és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 (tizenöt) napon belül 1.200.000 (egymillió-kettőszázezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az állam javára, az adóhatóság felhívására az ott írt számlára fizessen meg 900.000 (kilencszázezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

### Indokolás:

Módosított keresetében a felperesi jogelőd 63.271.683 Ft és annak 2004. december 23. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest, elsődlegesen a Ptk. 339. §, másodlagosan pedig a Ptk. 6. § alapján.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, a követelés jogalapját és összegszerűségét is vitatta. A biztatási kár jogcímével összefüggésben hangsúlyozta, hogy az alperes nem tanúsított olyan szándékos magatartást, amellyel a felperest alapos okkal olyan magatartásra indította, amelyből eredően önhibáján kívül károsodás érte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 18.573.417 Ft-ot és annak 2004. december 23. napjától a kifizetés napjáig külön jogszabályban meghatározott késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet. Rendelkezése szerint a peres felek költségeiket maguk viselik.

Ítéletének indokolásában rögzítette: a peres felek álláspontja között alapvetően az volt az eltérés, hogy a felperes véleménye szerint az alperest a közbeszerzési és a koncessziós törvény alapján is szerződéskötési kötelezettség terhelte, míg az alperesi érvelés szerint ilyen kötelezettsége nem volt. Ezzel kapcsolatban az alperes jogi érvelését osztotta. Az 1995. évi LX. törvény rendelkezései alapján megállapította, hogy az alperes pályázati eljárása nem tartozott a közbeszerzési törvény hatálya alá. Az alperes ugyanis a pályázatát parkolási rendszer üzemeltetésére írta ki, és az üzemeltetési szerződés egy olyan beruházás, amelyből az alperesnek jövedelme származik, márpedig a közbeszerzési törvény hatálya alá akkor tartozik egy eljárás, ha a dologgal, szolgáltatással kapcsolatos szerződéses jogviszonyban az önkormányzat a vevő pozíciójában van, azaz közpénzt költ. (Kbt. 2. § (1) bekezdés, 3. §, 4. § (1) bekezdés, 26. § (2) bekezdés, 59. § (1) bekezdés, 62. § (1) bekezdés). Az 1991. évi XVI. törvény 4. és 11. §-a alapján sem terhelte szerződéskötési kötelezettség alperest, hiszen a jogszabály a „köthet” kifejezést használja. Ily módon a felperesnek a szerződéskötési kötelezettségre alapított és a Ptk. 339. §-ra hivatkozással előterjesztett kártérítési igényét elutasította.

A Ptk. 6. § alapján előterjesztett kereseti kérelemmel összefüggésben rámutatott arra, hogy e § szerint a kár megtérítésének előfeltétele, hogy az előidéző magatartás szándékos legyen, a károsodó személy valamely konkrét tevékenységet végezzen, jóhiszemű legyen, alapos oka legyen, a károsodás bekövetkezzen, az önhiba hiánya fennálljon, továbbá hogy a károsodást előidéző személy magatartása és a kár bekövetkezése közötti okozati összefüggés is meglegyen. Megállapította, hogy a felperes alapos okkal következtethetett arra, hogy a szerződést az alperes vele megköti, hiszen az alperes a pályázat nyertesének a felperest hirdette ki, a felperes benyújtott szerződéstervezeteit többször átalakíttatta, erről a felek között többször levélváltás volt és tárgyalások zajlottak. Az alperes azzal, hogy ugyanazt a pályázatot, amelynél egyszer már eredményt hirdetett és több hónapi egyeztetést követően eredménytelenné nyilvánította, olyan szándékos magatartást tanúsított, amely miatt a felperes ebből eredő kárai megtérítésére köteles. Mindazok a költségek, amelyek a pályázat előtt merültek fel, az üzleti kockázat körébe eső olyan költségek, amelyek kártérítési alapként fel sem merülhetnek. Ezért kizárólag azokat az összegeket vizsgálta, amelyek a pályázat eredményessé és eredménytelenné nyilvánítása között merültek fel, és a felperes ezen időszakon kívüli igényét elutasította.

A vizsgált időszakon belül a felperes különböző alvállalkozókkal kötött szerződést. Ezeknek a szerződéseknek a megkötése a szoros befejezési határidő miatt azt a célt szolgálta, hogy a felperes az alperes által megjelölt teljesítési határidőt szerződéskötés esetén be tudja tartani. Ezek a szerződések tehát előkészítő munkának minősültek, és ezért a perben kirendelt igazságügyi szakértő véleménye alapján a felperes módosított kereseti kérelmével egyezően kötelezte az alperest

15.801.993 Ft megfizetésére. Az alperes kérésére a felperes a szerződést többször is átdolgozta. Ezek a módosítások olyan költséget jelentettek, amelyeket a felperes a szerződéskötés reményében bízva a megrendelő kérésének megfelelően teljesített. A szakértői véleményben meghatározott óradíjakkal és költségekkel szemben a felperesi kimutatást fogadta el, és ezt a költséget összesen 2.509.708 Ft-ban állapította meg. Elfogadta a szakvéleményben kalkulált 200.000 Ft irodatechnikai költséget is, valamint a 2004. december 28-án visszafizetett ajánlati biztosíték 61.644 Ft-os, ugyancsak kárként jelentkező kamatköltségét.

A pályázati anyag elkészítésének további költségeit (ügyvédi költséget, irodabérlet, gépjármű használati költséget, tanulmányutak költségét, az APEH-engedélyes szoftver-rendszer kiépítésének költségét) azonban elutasította, mert ezek csak a szerződés elnyerésének előzetes költségeiként vehetők figyelembe. Mindezekre figyelemmel a Ptk. 6. § alapján 18.573.417 Ft és késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte az alperest. A felperes nagyrészt pervesztes lett, de a kártérítés miatt a Pp. 81. § felhívásával azt állapította meg, hogy a felek perköltségeiket maguk viselik.

Fellebbezésében az alperes az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, míg másodlagosan marasztalása leszállítását, és a perköltség viseléséről szóló rendelkezés megváltoztatásával a felperesnek perköltsége megfizetésére kötelezését kérte.

Kiemelte, hogy az alperes képviselőtestületének 120/2004. (VI. 08.) Kt. sz. határozata nem jelentette azt a kötelezettségvállalást, hogy az alperes a felperessel szerződést fog kötni, hiszen egy felperesi ajánlatot tartott elfogadhatónak továbbtárgyalásra azzal, hogy kijelölte az alperes döntési hierarchiáját is. Ebből a felperes nem vonhatta le azt a következtetést, hogy vele az alperes szerződést fog kötni, az alperes nem biztatta a felperest a szerződéskötéssel. Az sem vitatható, hogy a szerződés végleges és jogszerű formájának kidolgozását tűzte ki az alperes a szerződéskötés feltételéül. Ezen túl nem tanúsított olyan szándékos magatartást, amellyel a felperest alapos okkal olyan magatartásra indította, amelyből őt önhibáján kívül károsodás érte. A felperes a 2004. június 8-i képviselő-testületi ülésen személyesen jelen volt, így a határozat tartalmáról teljes egészében tudomást szerzett.

Másodlagos kérelmével összefüggésben kiemelte: amikor a felperes a négy vállalkozóval megkötötte a szerződéseket, a peres felek közötti szerződéses tárgyalások nem voltak olyan stádiumban, hogy ezeket a szerződéseket meg kellett volna kötnie a felperesnek, ekkor még ugyanis a szerződéskötés is kifejezetten bizonytalan volt. A felperes nem igazolt olyan alapos okot sem, amely egyedenként valamennyi alvállalkozói szerződés megkötését indokolta volna, ezeknek a szerződéseknek a megkötése egyértelműen időelőtti volt, így az ezzel vállalt kockázatot a felperes nem háríthatja át az alperesre. A felperes ezekben a szerződésekben olyan mértékű meghiúsulási kötbért vállalt, amely a szokványos mértékűt jóval meghaladja. Ezért elsődlegesen ennek a kártételnek a teljes elutasítását, másodlagosan a meghiúsulási kötbér szokásos 1-3 %-ára történő leszállítását kérte.

A pályázati anyag többszöri átdolgozásának elfogadható mértékű költségét a perben bevezetett szakértő állapította meg, ennek ellenére az elsőfokú bíróság semmivel nem indokolta meg, hogy a szakértői véleménnyel szemben miért a felperes egyéb bizonyítékokkal tételesen nem igazolt kimutatását fogadta el. Ezért kérte, hogy a bíróság ezt a tételt a szakértő által megállapított 300.000 Ft-ra szállítsa le.

Az elsőfokú bíróság jogszabályba ütköző módon rendelkezett a perköltség viseléséről. A pernyertesség és pervesztesség aránya és az előlegezett költségek összege között ugyanis számottevő különbség volt a felek között, ráadásul nyilvánvalóan eltúlzott volt a felperes biztatási kár jogcímén megjelölt igénye, és a kár összegszerűsége sem bírói mérlegeléstől függött (Pp. 81. § (1)-(2) bekezdés).

A felperes az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezéseinek helybenhagyását kérte.

Véleménye szerint az alperes alaptalanul állítja fellebbezésében, hogy nem biztatta a felperest szerződéskötéssel, szándékos magatartása ugyanis éppen abban állt, hogy az általa szerződéskötési feltételnek mondott körülményeket és részleteket folyamatosan változtatta, és az eredeti ajánlati felhívás, valamint az elfogadott szerződéstervezet tartalmától felismerhetetlenségig eltérő újabb és újabb követelményeket támasztott. Az alperes a győztes kihirdetésekor a csatolt szerződéstervezethez semmilyen lényeges korlátozást vagy fenntartást nem fűzött, a felperes az alperes 2004. július 2-án megküldött, a pályázati anyagtól kis mértékben eltérő szerződéstervezetet maradéktalanul elfogadta, az aláírás napja is kitűzésre került. Ennek ellenére az alperes által kezdeményezett további tárgyalások során olyan feltételeket határozott meg a szerződés megkötéséhez, amelyek az ajánlati felhívással, a felperesnek küldött szerződéstervezet tartalmával, és így a felperes ajánlatával is ellentétesek voltak, és a szerződéskötés késleltetése, ellehetetlenítése céljából még lakossági fórumot is összehívott, a parkolási rendet új rendelettel megváltoztatta. Az alperes magatartása tehát a tárgyalások folyamán láthatóan arra irányult, hogy a szerződést ne a felperessel kelljen megkötnie. A felperes a tárgyalások során mindvégig jóhiszeműen és alappal bízott abban, hogy az alperes vele, a pályázat nyertesével a szerződést meg is köti. Az alperes egyes kártételek vonatkozásában előadott fellebbezési kérelmével szemben fenntartotta az elsőfokú eljárásban részletesen kifejtett érveit.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perköltség viseléséről helyesen rendelkezett, mert fenntartott kereseti kérelme semmi esetre sem tekinthető eltúlzottnak, és a Pp. 81. § (2) bekezdése alapján a kárösszeg megállapítása bírói mérlegelés tárgyát képezte.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett a módosított keresetet részben elutasító rendelkezése, ezért azt a másodfokú bíróság nem érintette.

A fellebbezés alapos.

Az elsőfokú ítélet meghozatalát követően, 2007. december 17-én az addigi felperes a nem jogerősen megítélt 18.573.417 Ft tőkéből, valamint annak 2004. december 23. napjától a kifizetés napjáig járó külön jogszabályban meghatározott mértékű késedelmi kamatából álló követelését átruházta. A szerződő felek engedményezési szerződésük csatolása mellett bejelentették a másodfokú eljárásban, hogy az engedményes felperesként belép a perbe, míg a korábbi felperes a perből történő elbocsátását kérte. A másodfokú bíróság 5. sorszámú végzésével határozott a jogutód perbelépéséről és a jogelőd perből való elbocsátásáról.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság fellebbezett körben hozott érdemi döntésével a következő indokok miatt nem értett egyet.

A fellebbezés korlátai között a másodfokú bíróságnak kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú bíróság alperest marasztaló érdemi döntése megfelelt-e az alkalmazott jogszabálynak. A Ptk. 6. § alkalmazásához a felperes jogelődjenek a törvényi tényállás valamennyi elemét bizonyítania kellett, és ennek megfelelően annak bizonyítása terhelte, hogy az alperes szerződéskötési látszatot keltő szándékos magatartásával őt jóhiszemű személyként alapos okkal indította arra, hogy harmadik személyekkel szerződést kössön, és egyéb módon költekezzen, ebből eredően pedig őt önhibáján kívül károsodás érte.

Az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtettek és a fellebbezési ellenkérelemben előadottak miatt a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a Ptk. 6. §-a egy szubszidiárius, azaz kiegészítő szabálya a törvénynek, és ezért eleve nem alkalmazható deliktuális felelősségre. Az alperesi magatartás megítélése szempontjából csak a törvényi tényállásban nevesített egyetlen elemnek, a magatartás szándékosságának van jelentősége, a törvényben meghatározott minden további követelménynek, vagyis a jóhiszeműségnek, önhibán kívüliségnek és az alapos oknak azonban már a károsult magatartásához kell kapcsolódnia. Következésképpen, ha az alperes rosszhiszemű magatartásával kárt okozott, akkor a kártérítési felelősség szabályai szerint köteles az okozott kár megtérítésére, ha pedig a károsultnak akár a legcsekélyebb mértékben is számolnia kellett károsodásával, akkor a Ptk. 6. §-a ugyancsak alkalmazhatatlan.

A másodfokú bíróság az utaló magatartás tényállási elemeinek mindegyikét vizsgálva azt állapította meg, hogy az alperes szerződéskötési látszatot keltő szándékos magatartása mellett a felperesi jogelőd magatartásának egyes törvényi kritériumai sem bizonyítottak.

Az elsőfokú ítélet indokolása szerint az alperes szándékos magatartása azzal valósult meg, hogy a felperes jogelődjét előbb a kiírt pályázat nyertesévé, majd utóbb magát a pályázatot eredménytelené nyilvánította. Az alperesi magatartással kapcsolatban relevánsnak ítélt előbbi két tényből azonban még nem következik egyben az is, hogy az alperesnek a szerződéskötés céljából kezdeményezett eljárásban eleve nem volt szándékában a felperesi jogelőddel szerződni, magatartása mindvégig pusztán a szerződéskötés látszatát keltette. Az ajánlati

felhívás 16. pontjában az alperes egyértelműen leszögezte, hogy nem garantálja az ajánlattevő által kialakított forgalmi rend feltétel nélküli elfogadását, fenntartja a módosítás jogát. E nyilatkozatból következik, hogy a felperes jogelődjének már az ajánlat benyújtásakor számolnia kellett a szerződés tartalmának kialakítása érdekében folytatandó tárgyalások, és ebből eredően még a szerződés megkötéséhez elengedhetetlen konszenzus elmaradásának lehetőségével is. A perben lefolytatott bizonyítás eredményeként pedig az állapítható meg, hogy a felek a szerződés tartalmáról tárgyalásokat folytattak, de a szerződés létrehozásához szükséges kölcsönös akarat nem alakult ki közöttük. A felperesnek az alperesi magatartással összefüggésben hangsúlyozott érvelése miatt a másodfokú bíróság arra is rámutat, hogy szerződéskötési kötelezettséggel összefüggésben megjelölt tények - a szerződéskötés szándékos késleltetése, majd ellehetetlenítése - még valóságuk esetén sem teszik lehetővé az alperes Ptk. 6. § szerinti marasztalását.

Az elsőfokú eljárásban a felperes jogelődje állította, és a másodfokú eljárásban a felperes is kihangsúlyozta: az alperes magatartása egyértelműen és láthatóan arra irányult, hogy a szerződést ne a felperesi jogelőddel kelljen megkötnie. Ez az állítás azonban valósága esetén kizárja a felperesi jogelőd magatartásának jóhiszeműségét, hiszen nem jóhiszemű annak a károsultnak a magatartása, aki felismeri és így tudja, vagy akinek a körülményekből tudnia kell, hogy a másik fél szándékos magatartása csupán látszat, ennek ellenére mégis a szerződéskötés reményében költekezik.

A felperesi jogelőd 2004. június 23. és július 14. közötti szerződéskötései esetében az sem állapítható meg, hogy erre a magatartásra őt olyan objektív, erős ok indította, amely alapos okként kivételt jelent a saját kockázat viselésének elve alól. A felperesi jogelőd az elsőfokú eljárásban a szerződések megkötésének indokaként előadta, hogy a parkolási rendszer megvalósítására igen rövid határidőt vállalt, mert a közzétett felhívás 14. pontja szerint a kialakítás határidejének kiemelt jelentősége volt az ajánlat elbírálásakor. A felperesi jogelőd ajánlatának részét képező szerződéstervezetnek a keresetlevél mellékleteként csatolt másolata szerint a felperesi jogelőd a rendszer üzembe helyezését a szerződés aláírását követő 30 napon belüli időpontra vállalta, az alperes felperesi jogelődnek küldött és ugyancsak a keresetlevél mellékleteként csatolt júniusi szerződéstervezete ezzel szemben már azt tartalmazta, hogy a felperesi jogelődnek a szükséges hatósági engedélyek jogerőre emelkedését követő 30 napon belül kell a parkoló rendszert üzembe helyezni. A perben csatolt iratok alapján az is megállapítható, hogy az alperes július 2-án kelt levelében javaslatot kért az átadás-átvétel időpontjára, a felperesi jogelőd pedig még ugyanezen a napon kelt válaszában a szerződéskötés időpontjától számított 15 napos határidőre tett javaslatot. Az előbbi okiratokban foglaltakra figyelemmel a felperesi jogelőd nem hivatkozhat alappal arra, hogy június végétől az alperes által küldött szerződéstervezetben meghatározott, a szükséges hatósági eljárások tényét és időtartamát is számításba vevő, kedvezőbb határidő ellenére még az ajánlatában vállalt eredeti, illetve az utóbb javasolt még ennél is szorosabb határidő betartása alapos okkal indíthatta ezeknek a szerződéseknek a megkötésére.

Az ajánlati felhívás 16. pontjával kapcsolatban kifejtettek szerint a felperesi jogelődnek ajánlata benyújtásakor számolnia kellett a szerződés tartalmát érintő tárgyalások tényével, és ennek sikertelensége esetén a szerződéskötés elmaradásával, és ezeken kívül azzal is, hogy a szerződéskötés érdekében vállalt költségeit az alperes még a szerződés megkötésekor sem téríti meg. Ebből következik, hogy a tárgyalások alapjául szolgáló egyes tervezetek elkészítésének költségeit a felperesi jogelődnek saját kockázataként kellett viselnie. A másodfokú bíróság ugyanakkor ezzel a költséggel összefüggésben azt is megjegyzi, hogy az elvégzett munkáért kifizetett ellenérték nem minősül a Ptk. 355. § (4) bekezdésében meghatározott kárnak, a felperesi jogelőd pénzszolgáltatása ugyanis munkavégzésre kötött szerződésen alapult, és szerződéses szolgáltatásnak volt az ellenértéke. Szerződések kölcsönös teljesítése, a szolgáltatás ellenében szolgáltatás nyújtása pedig a felperes vagyonát nem csökkenthette, és elmaradt vagyoni előnyt sem eredményezhetett, mint ahogyan az is nyilvánvaló, hogy a kifizetett munkabérek nem egy bekövetkezett vagyoni hátrány kiküszöbölését, csökkentését célzó munkavégzés ellenértékét képezték, és emiatt nem minősülnek a Ptk. 355. § (4) bekezdése szerinti költségeknek sem.

A felperesi jogelődnek az ajánlati felhívás alapján kellett biztosítékot nyújtania, ezért a biztosíték kamatainak utaló magatartás szabályai szerinti megtérítése már csak azért sem lehetséges, mert a felperesi jogelődöt a biztosíték nyújtására eleve nem a marasztalás ténybeli alapjaként megjelölt és az eredményhirdetést követően tanúsított alperesi magatartás indította.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdésének alkalmazásával megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.

A kifejtettek értelmében a felperes pervesztes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése folytán köteles az alperes jogi képviselővel az első- és másodfokú eljárásban felmerült és a kifejtett munkával arányosan megállapított, áfával növelt összegű ügyvédi munkadíjból álló együttes perköltség megfizetésére. Az alperes illetékmentessége miatt le nem rótt fellebbezési illeték megfizetéséről a másodfokú bíróság a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint rendelkezett.

Budapest, 2008. június 3.

**Dr. Tölg-Molnár László s.k.**  
a tanács elnöke

**Dr. Hóbl Katalin s.k.**

**. Madarász Anna s.k.**

előadó bíró

bíró

A kiadmány hiteléül: